

**Спеціалізованій вченій раді Д 12.105.03
Донбаської державної машинобудівної академії**

ВІДГУК

офіційного опонента – кандидата економічних наук
Бурцевої Олени Єгорівни

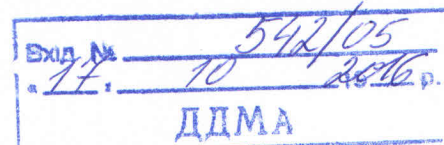
на дисертаційну роботу Ахунзянова Олександра Валерійовича на тему «Розвиток малого підприємництва в структурі національної інноваційної системи України», подану на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством

Актуальність теми дослідження

Мале підприємництво є першою сходинкою в розвитку підприємницької діяльності у всьому суспільному виробництві. Досвід ведучих індустріальних держав показує, що високоефективна економіка не можлива без розвинутої системи малого підприємництва. Малі господарські структури стали факторами економічного прогресу, соціальної стабільності і політичної консолідації. Малий бізнес став феноменом ХХ сторіччя, він показав в умовах ринкової економіки свою стійку життєздатність і ефективність.

Розглядаючи соціально-економічну сутність малого підприємництва можна визначити, що воно існує об'єктивно і розвивається як деяка цілісність, як сектор економіки національного, регіонального, місцевого масштабів та являє собою особливий тип діяльності, заснований на ініціативній, інноваційній, ризиковій основі з метою одержання підприємницького доходу.

В надрах малого підприємництва часто зароджуються інновації, що визначають цілі шари прогресивного розвитку суспільства. Завдяки своїй гнучкості, мобільності та швидкості сприйняття інновацій, малі підприємницькі структури здатні проявляти інноваційну активність та бути

дієвим інструментом у формуванні та реалізації напрямків розвитку національної інноваційної системи.

З огляду на вищевикладене, вважаємо, що тема дисертації Ахунзянова Олександра Валерійовича є актуальною та має важливе теоретичне і практичне значення.

Зв'язок роботи з напрямами наукових досліджень, державними та регіональними програми.

Дисертаційну роботу виконано відповідно до тематики держбюджетних науково-дослідних робіт Донбаської державної машинобудівної академії МОН України за темами «Трансформаційні перетворення господарської системи у контексті глобалізаційних змін: еволюція та управління» (номер державної реєстрації 0114U003939, 2014–2016 рр.) та «Механізми забезпечення соціальної відповідальності бізнесу: мікро- і макрорівень» (реєстраційний номер 0115U004738, 2015–2016 рр.). Автором обґрунтовано концептуальні положення і цілі структурно-функціональної трансформації НІС на засадах розвитку МП, визначено вплив стану і тенденцій розвитку МП в структурі НІС України на показники її соціально-економічного розвитку.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, їх достовірність і новизна

Ступень обґрунтованості наукових положень дисертації слід визначити достатнім. Пропозиції автора засновуються на результатах вивчення фундаментальних положень теорії інновацій, неоінституціоналізму, теорії економічної динаміки і підприємницької функції, використанні напрацювання вітчизняних та закордонних вчених в сфері державної політики регулювання інноваційного розвитку національної економіки.

Інформаційну базу дисертаційного дослідження склали законодавчі та нормативні акти з питань організації інноваційної діяльності та підтримки малого і середнього підприємництва в Україні, звіти та статистичні матеріали Міністерства інфраструктури України, Державного комітету статистики

України, праці провідних вітчизняних і зарубіжних науковців, результати власних досліджень.

Вірогідність результатам досліджень забезпечило наукове зважене і обґрунтоване комплексне використання різноманітних загальнонаукових і конкретно-наукових методів дослідження, апробація основних висновків дослідження і розроблених рекомендацій.

Наукова новизна результатів дослідження

Дослідженням, пропозиціям, розробкам і висновкам, які представлені в дисертації Ахунзянова О.В., притаманні авторський підхід, повнота та логічна послідовність викладання, достатній рівень обґрунтованості і достовірності результатів.

Серед основних наукових результатів слід виділити наступні:

обґрунтовано необхідність створення умов для виникнення і становлення мережових структур всередині існуючої ієрархічної структури НІС України (с.27-28). Визначені ключові сфери стимулювання діяльності суб'єктів МП за етапами ЖІЦП (с.37-41).

систематизовано і конкретизовано напрями застосування прямих і непрямих методів державного регулювання розвитку МП, що дозволило авторові розвинути теоретико-методичний підхід до структурної трансформації НІС на основі розвитку МП, в якому виділено аналітико-прогностичний, концептуально-стратегічний, регуляторний, моніторинговий етапи і розкрито їхній зміст (с.52-55).

узагальнено і розвинуто теоретико-методичний підхід до структурної трансформації НІС на основі розвитку МП, в якому виділено і конкретизовано зміст чотирьох етапів: аналітико-прогностичний; концептуально-стратегічний; регуляторний; моніторинговий (с.62-63).

застосовано метод рангової кореляції Спірмена, що дозволило виявити статистично значущий зв'язок з рівнем значущості 5% лише між рівнем концентрації малих підприємств по регіонам та кількістю промислових

підприємств, які впроваджували інновації; кількістю видів освоєної інноваційної продукції та впроваджених технологічних процесів (с.86 - 98).

обґрунтовано принципи забезпечення інституціональних передумов розвитку МП як елементу національної інноваційної системи, а саме: формування дієвих мережевих структур за рахунок стимулювання підприємницької ініціативи; територіально-галузевий підхід у формуванні кластерної політики держави; програмно-цільовий метод регулювання розвитку МП в структурі НІС; розширення комплексу економічних методів регулювання розвитку МП як елементу НІС; пріоритетність розвитку інститутів спільного інвестування інноваційного МП (с.118 - 120).

удосконалено методичні положення щодо державного регулювання структурно-функціонального розвитку НІС, які передбачають диференціацію методів і інструментів державної політики стимулювання розвитку МП на основі територіально-галузевого підходу за трьома пріоритетними напрямками (с.141-150).

запропоновано напрямки розвитку правових і організаційних засад, спрямованих на реалізацію випереджувального підходу до розбудови вітчизняної НІС за моделлю «потрійна спіраль» (с. 168-169)

Повнота викладення основних результатів дослідження в опублікованих працях

За результатами дослідження автором опубліковано 12 наукових праць, в т.ч. 7 – у наукових фахових виданнях (з них одна стаття – у виданні включеному до міжнародних наукометричних баз), п'ять тез за результатами науково-практичних конференцій. Загальний обсяг опублікованого матеріалу становить 4,95 ум.-друк. арк., з яких особисто автору належить 4,55 ум.-друк. арк.

Основні положення дисертації та зміст автореферату ідентичні. Всі наукові положення, висновки і рекомендації, які представлені в авторефераті, належним чином розкриті в дисертації.

Практичне значення результатів та висновків дисертації,
пропозиції щодо їх використання

Теоретичні положення, викладені у дисертації, доведені до рівня практичних рекомендацій щодо державного програмування розвитку МП як елементу структури НІС України і впроваджено у діяльність Комітету з питань науки і освіти Верховної Ради України VIII скликання при підготовці Проекту Постанови про рекомендації парламентських слухань на тему: «Про стан та законодавче забезпечення розвитку науки та науково-технічної сфери держави», Департаменту економіки Донецької обласної державної адміністрації при розробці Регіональної програми розвитку малого і середнього підприємництва Донецької області на 2015-2016 рр. Окремі теоретичні і методичні положення дисертаційної роботи використані в навчальному процесі Донбаської державної машинобудівної академії при викладанні дисциплін «Державне регулювання економіки», «Інноваційний менеджмент».

Дискусійні положення та недоліки дисертаційної роботи

Відзначаючи позитивні сторони роботи та авторський підхід до вирішення поставленої проблеми, слід звернути увагу на певні недоліки та дискусійні положення, які потребують додаткової аргументації.

1) Представлені автором ключові сфери стимулювання діяльності суб'єктів малого підприємництва за етапами життєвого циклу інноваційного продукту (с. 40 дисертації, с. 7 автореферату) стосуються переважно продуктивних інновацій. Життєві цикли технологічних, організаційних, маркетингових інновацій і сфери стимулювання діяльності суб'єктів МП стосовно них залишилися поза увагою автора.

2) Діагностуючи стан і закономірності розвитку МП як елементу НІС України у другому розділі дисертації, автор наводить кількісні і структурні показники розвитку малого підприємництва у розрізі як малих підприємств, так і фізичних осіб-підприємців (с. 66, 79-81). Однак подальші організаційно-

методичні розробки автора стосуються лише розвитку малих підприємств в структурі НІС.

3) Отримана автором і наведена на рис. 2.2 (с. 82) залежність обсягів реалізованої інноваційної продукції від частки малих підприємств (включаючи мікропідприємства) у загальній їх кількості представляє собою багаточлен другого порядку. Було б доцільно формалізувати виявлену залежність, що дозволило б на основі аналізу отриманої моделі визначити оптимальну для забезпечення розвитку НІС частку малих підприємств у загальній їх кількості і врахувати це у подальших рекомендаціях.

4) Залишилося незрозумілим, що саме має на увазі автор під механізмами реалізації регулюючої, стимулюючої, координаційної функцій держави, показаними на організаційному рівні концептуальних положень розвитку МП в структурі НІС (с. 138), оскільки в подальшому в дисертації вони не наведені.

5) На наш погляд, було б доцільним представити в роботі механізм реалізації запропонованих автором концептуальних положень розвитку МП в структурі НІС України.

Відповідність дисертації вимогам Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вчених звань

Дисертація Ахунзянова Олександра Валерійовича на тему «Розвиток малого підприємництва в структурі національної інноваційної системи України», що подана на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук відповідає паспорту спеціальності 08.00.03 – економіка та управління національним господарством та є цілісним, завершеним науковим дослідженням, у якому автором одержано нові науково обґрунтовані результати.

Обсяг, новизна виконаних автором досліджень, результати практичного впровадження, повнота висвітлених у друці наукових положень,

апробація отриманих результатів у цілому відповідають вимогам, що пред'являються до дисертацій, які подано на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук.

Дисертацію написано грамотно, в науковому стилі, її зміст носить пошуково-дослідницький характер, а положення, висновки і рекомендації є достовірними.

У дисертації поглибленні теоретичні засади, удосконаленні методичні підходи і організаційні положень щодо розвитку малого підприємництва в структурі національної інноваційної системи.

За змістом і оформленням дисертація на тему «Розвиток малого підприємництва в структурі національної інноваційної системи України» відповідає вимогам зазначеним в пп. 9, 11, 12, 13 Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року № 567 (зі змінами та доповненнями згідно Постанови від 19 серпня 2015 року № 656), а її автор, Ахунзянов Олександр Валерійович, заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством.

Офіційний опонент -
кандидат економічних наук,
доцент кафедри обліку, фінансів та економічної безпеки
ДВНЗ «Донецький національний технічний університет»
Міністерства освіти і науки України
(м. Покровськ)

Бурцева

О. Є. Бурцева

Підпис О.Є.Бурцевої засвідчую:
Вчений секретар

Н.С. Костюкова